

TARLA KONTROL PRENSİPLERİ VE TOHUM SINIFLARI

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Amaç

Tarla kontrolünün kuralları çerçevesinde eksiksiz yapılması ile birçok **masraf ve işlem baştan engellenmiş** olur.

- Çeşidin ismine doğruluğu, (çeşit özellikleri)
- Standartlara uygun olmayan tohumluk üretimi,
- Para ve emek gerektiren tohum hazırlama işlemler

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Tarla kontrolünün temel ilkeleri

- Çeşit kimliği tespiti (Çeşit özellik belgesindeki tanılamalara uygunluk)
- Ön Bitki Şartı
- İzolasyon
- **Çeşit saflığı**; standartlarında izin verilen oranların üzerinde **tip dışı** ve **diğer tür ve çeşitlere** ait bitkiler bulunmamalıdır.
(**Hibrit** üretimlerde **ana hatlar**, **fiziksel** veya **genetik** olarak **kısırlaştırılmalıdır**.)
- **Hastalık Zararlı ve yabancı otlardan Ari**:
  - özellikle de **tohum işlemede zor ayrılan** bitkilerden arındırılmalıdır.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

1-Tarla kontrol zamanı

1. Her bitki türü için **yönetmeliklerde** belirlenen zaman veya **zamanlarda yapılır.**
2. **Tohumluk üreticisi**, tarla kontrol zamanından en az bir hafta önce **kontrolü yapacak kuruluşa bildirir.**
3. Kontrolör kontrol için uygun zamanda **gerekli bilgi ve belgeleri** yanına alarak görev yerine gider. (beyanname sureti ,Çeşit Özellik Belgesi, kroki vb.)

2-Tarla hakkında genel bir fikir

Eksper, kontrol edeceği tarla hakkında genel bir fikir edinmek üzere önce tarlayı ve çevresini iyice gezer.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Ön bitki

Kontrolör, tohumluk üreticisi ile tarlada yapılan ön kültürün ayrıntıları hakkında görüşmelidir. Üretici tarlada yetiştirilen ürünler hakkında kontrolöre bilgi vermelidir. Geçmiş yıllarda tarlanın olası bölünmüşlüğü veya aynı çeşidin daha önceki tohumluk üretimleri değerlendirilmelidir.

Geçmiş yıllardaki üretimlerden kaynaklanan kendiliğinden gelen verimli bitkilerin büyümesi engellemek amacıyla **aynı türün farklı çeşitleri için aynı tarlanın arka arkaya kullanılmasına izin verilmemelidir.**

“Bazı bitki türleri için ön bitki şartı uygulanmaz” Bu türler talimatta bildirilmiştir.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

İzolasyon

Tohumluk üretimlerinde izolasyon üretim bölgesinin **çevresi dolaşarak** kontrol edilmelidir.

1. Yabancı döllenmiş bitki türlerinde tarlanın civarı bitkilerin **yabancı döllenme** için öngörülen asgari mesafede izole edilip edilmediğine bakılmalıdır. İzolasyon mesafesi asgari şartları karşılamıyorsa,

1. **tozlanma periyotları göz önünde bulundurularak ekim yapılabilir.(zaman izolasyonu) kontrol edilir.**

2. **kontrolör,** istenilen izolasyon mesafesi elde edilinceye kadar etkileşime yol açan kaynağın **tamamını veya bir kısmını** ortadan kaldırılmasını talep etmelidir.

[\(ihbarname\)?](#)

2. Kendine döllenmiş türlerde **mekanik karışımı önleyecek** izolasyon şartının sağlanması gerekir.

Asgari izolasyon mesafeleri ilgili **yönetmeliklerde** veya OECD Sistemindeki üretimler için **OECD Tohum Şemasında** yer almaktadır.

TARLA KONTROL İHBARNAMESİ

Ek- 4

Tarih : .....
No : .....

Yetiştiricinin Adı ve Soyadı : .....
Adresi : .....
Tokumluğun Cins ve Çeşidi : .....
On Bitki : .....
Tarla ve Parsel No. veya Adı : .....
Tarla Alanı (Dekar) : .....
Üretici : .....
Düzenleme Tarihi : .....
Ekilen Tokumluğun Alındığı
Tarihteki Sınıfı ve Döl Kademesi: .....

Not : elektronik sistemde mevcut değil alınmaz. Elektronik sistemde kontrol bilgileri kayıt edilip ihbarname düzenlendi olarak düşünceler hanesine kayıt girilebilir.

YAPILAN TARLA KONTROLÜNDE TOHUMLUĞUN ARANILAN SINIFA GIRMESİNİ ENGELLEYEN HUSUSLAR

Tarladaki ot oranını yüksek olduğu, hasat sırasında mekanik karışıklığı önleyecek yeterli izolasyon mesafesinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen hususlardan dolayı tokumluğunuz tarla muayenesi yönünden herhangi bir sertifikalı tokumbuk sınıfına girmemektedir. Ancak teknik olarak bu engellerin tarafınızdan giderilmesi mümkündür. ..../...../20..... tarihinde kesin rapor verilmek üzere yeniden gelineceğinin bilinmesi ve gereğinin ona göre yapılması rica olunur.

İhbarnameyi düzenleyenlerin
Adı, Soyadı, açık görev adresleri
ve imzaları

İhbarnameyi alan yetiştiricinin
Adı ve Soyadı
İmzası

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Üretim tarlasının genel durumu

Kontrolör, tarlayı ve çevresini ayrıntılı olarak **incelemelidir**.

- Tarlanın bir bölümüne **farklı bir tohumluk** ekildiğini, yabancı tozlanmanın nedeni olacak bitkilerin veya kenarlarda mekanik **karışımın olup olmadığını** araştırmalıdır.
- Diğer bitki türlerinin, yabancı otların, tohumluğa bağlı hastalıkların var olup olmadığına ve yabancı tozlanmaya yol açan polen kaynaklarından tohumluk üretiminin **izole edilip edilmediğine** dikkat etmelidir.
- Tarlanın bitki saflığının ayrıntılı olarak tespit edileceği **kontrol döneminde** olduğu gözlenmelidir.
- Hastalık, zararlı veya diğer nedenlerle yeterince gelişemeyip bodur kalan ve çeşit saflığı açısından **değerlendirilemeyen bitkiler tespit** edilerek elemine edilmesi sağlanmalıdır.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Çeşit Kimliği

Tarla Kontrolü ile tohumluk bitkisinin resmi tanımında (**özellik belgesinde**) verilen çeşit özelliklerini taşıması bir bütün olarak incelenmesi amaçlanmaktadır.

Çeşit kimliği kontrolü için **yeterli sayıda bitkinin** incelenmesi gerekir. İncelenmesi gereken alan, türlerin ayırt edici özelliklerinin karmaşıklığına ve çeşidin yeknesaklığına bağlı olarak farklılık gösterir.

Melez çeşitlerde erkek ve dişi ebeveyn hatların **ayrı ayrı** incelenmesi gerekir. Tarlada hatlar kesin olarak ayırt edilmelidir.

OECD: Ekilen tohumluğun kimliğini doğrulamak amacıyla ekilen tohuma ait en az bir etiket üreticide bulunmalıdır. Kontrolör istediğinde en az bir etiket gösterilebilmelidir. (OECD Guidelines Field Inspection=OECD tarla kontrol kuralları)

T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TOHURLUK TESCİL VE SERTİFİKASYON MERKEZ MÜDÜRLÜĞÜ

ALO 174

ALO 177

Görme Engelliler

TR

ANASAYFA HAKKIMIZDA **TESCİL** SERTİFİKASYON ISLAHÇI HAKLARI YAYINLAR ÜCRETLER FORMLAR MEVZUAT
BAĞLANTILAR KAYIT LİSTESİ TOHUM VERİ YÖNETİM SİSTEMİ TTSM ETİK KURALLARI İLETİŞİM

Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon

Özellik Belgeleri

[Serin İklim Tahılları](#)

[Sıcak İklim Tahılları](#)

[Endüstri Bitkileri](#)

[Çayır Mera Yem Bitkileri ve Yeşil Yemler](#)

[Yemelik Tane Baklagiller](#)

[Meyve - Asma - Çilek](#)

[Sebze](#)

ÇEŞİT TESCİL AMACI

KAPSAMI

HUKUKİ DAYANAĞI

KAYIT ALTINA ALMA ESASLARI

TESCİL BAŞVURU FORMLARI

TDÖ,FYD DENEME VE STANDART
NUMUNE MİKTARLARI

TEKNİK SORU ANKETLERİ

ÖZELLİK BELGELERİ

TEKNİK TALİMATLAR **ÖZELLİK BELGELERİ**

BAŞVURU ÖNCESİ DENEMELER

KAYIT ALTINA ALINACAK TÜR LİSTESİ

MEYVE-ASMA TÜRLERİNDE DENEME
YERİ KONTROL ESASLARI

BAŞVURULABİLECEK ÇEŞİTLER

STK KAYIT PROSEDÜRÜ

Çeşit özellik belgesi örneği aşağıda verilen kısa yoldan temin edilebilir.

[Tohumluk tescil sertifikasyon Merkez Müdürlüğü /tescil / özellik belgeleri/.....](https://www.tarimorman.gov.tr/bugem/ttsm/menu/48/ozellik-belgeleri/)

veya

<https://www.tarimorman.gov.tr> (bakanlık ana sayfa)

Birimler/taşıra birimleri/tohum sertifikasyon Test Müdürlükleri/ [Tohumluk tescil sertifikasyon Merkez Müdürlüğü /tescil / özellik belgeleri/.....](https://www.tarimorman.gov.tr/bugem/ttsm/menu/48/ozellik-belgeleri/)

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Çeşit kimliği

Çeşit Teşhis

- Beyannamede bildirilen Çeşidin Tarladaki çeşitle aynı olduğu kontrol edilir
- Pek çok üründe kesin çeşit ayırımı sadece tarlada yapılabilir.
- Çeşit ayırım kriterleri her bitki türünde farklıdır:
  - çeşit ayırımında en önemli karakterler
    - yaprak şekli, yapısı
    - çiçek şekli, yapısı
    - bitkinin şekli, yapısı

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Tür ve çeşit saflığı

son aşama olarak çeşit safiyeti değerlendirilir.

Türlere göre belirlenen [birim alanlar](#) dikkate alınarak **standardında belirtilen faktörler** yönünden çeşit saflığı kontrol edilir.

Birim alanların belirlenmesinde tohumluk üretimini temsil edecek şekilde rastgele ve tarla alanına göre belirlenir. Alandaki daha **iyi veya daha kötü** olduğu gözlenen **alanlar** mümkünse birim alan olarak **seçilmemelidir**.

Genetik (farklı tür ve çeşitlerin kontrolü) ve **fiziksel safiyete** (ot ve zararlı ot kontrolü) yönelik gözlemler alınmalıdır. Ayrıca standardında belirtilen **tohumla geçen hastalıklar** yönünden de kontrollerin yapılması gerekir.

Gözlemi yapılan ve saf olmayan unsurlar birim saha üzerinden değerlendirilerek raporlarına işlenmelidir. **Rapor 3 nüsha düzenlenir.**

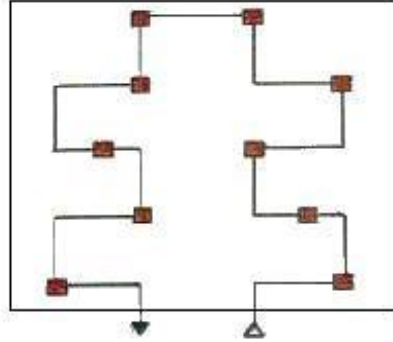

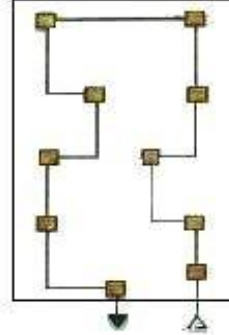
Birim Alan Seçimi

1. Tarlanın % 75'i gözlemlenebilir

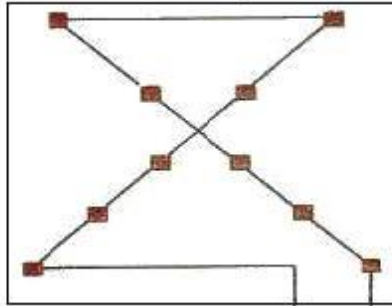

2. Tarlanın %85'i gözlemlenebilir.

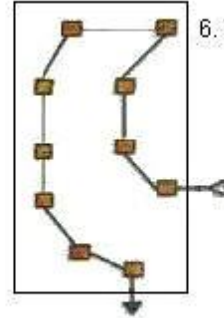

□ Birim Saha

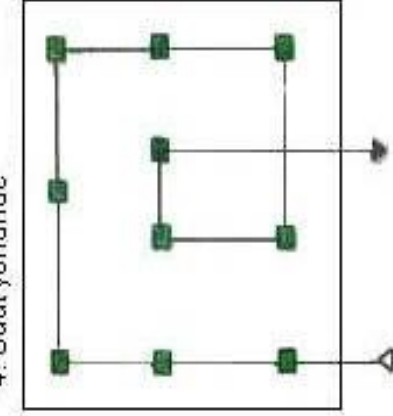
5. Tarlanın %60-70 gözlemlenir.

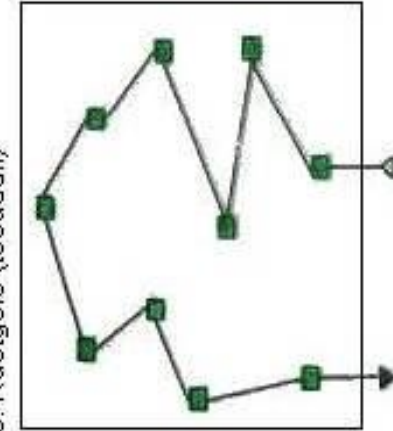
6. Tarlanın % 60 'ı gözlemlenebilir.

4. Saat yönünde

3. Rastgele (tesadüfî)

Birim alan

100 bitki veya 20 m² lik alan olabilir. (Bitki türüne göre standartlarda belirtilmiştir.)
sayım yapılacak **birim alan sayısı tarla büyüklüğüne göre** belirlenir.

0 – 50 dekar kadar
51 – 100 dekar arası
101 dekar veya fazla

5,
10,
15 birim sahada sayım yapılır.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Hibrit çeşitlerin tarla kontrolünde dikkat edilecek

Melez çeşit üretimlerinin kontrolünde öncelikle hatlar arasında **ekim sırasında bir karışım** olmadığından emin olunmalıdır.

Ana hat olarak **Erkek steril** hatların kullanıldığı üretimlerde ana hatta ait sıralarda **toz veren bitkilerin bulunmadığından** emin olunmalıdır.

Ana hatlarda anterlerin mekanik olarak çıkarılması halinde kontrolör bu işlemin **ana hatlar polen dökmeden ve stigmaları alıcı hale gelmeden** önce yapıldığını kontrol etmelidir.

Melez üretimlerde çeşit saflığını sağlamak için yapılması gerekenler;

Etkileşime neden olacak polen kaynağı ile arada yeterli **izolasyon** mesafesinin bırakılması,

Ana hatların **erkek sterilliğinin** standartlara uygun olması,

Her iki ebeveynin **çeşit saflığının** standartlara uygun olması,

Baba hatların **önce ve ayrı** hasat edilmesi.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

21/05/2018 tarih ve 53231444-020-E.1482465 sayılı bakanlık oluru ile yürürlüğe giren

Tohumculuk Hizmetleri Uygulama Talimatı (2018/1)

1.12. **Ön bitki şartı** ile ilgili kontroller beyanname verilmesi aşamasında beyanname içerisinde yer alan bilgilere göre yapılacak, tarla kontrolleri sırasında beyana aykırı bir durum tespit edilmesi halinde Tohumluk Olamaz Raporu düzenlenecektir.

(Tarla Kontrol Raporunda **TKR** Tohumluk Olamaz olarak işaretlenecek)

1.13. Sebze tohumu üretiminde topraksız tarım metodu uygulandığı durumlarda **ön bitki şartı** aranmayacak ancak yetiştirme ortamı değişimi tohumluk kontrolörü gözetiminde yapılacaktır.

1.16. OECD kapsamında yapılan üretimlerde, bitki sağlığı kontrol raporlarının aslı il müdürlüğü tarafından üretici kuruluşa verilecek olup, bir nüshası ise beyanname ve tarla kontrol raporu ile birlikte [TTSM'ye gönderilecektir.](#)

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Tohumculuk Hizmetleri Uygulama Talimatı (2018/1)

- 1.17. İl müdürlükleri/kamu sertifikasyon kuruluşlarınca, OECD amaçlı üretimlerde ülkemizde olmayan hastalıklar için ilave hastalık kontrolü talep edilmesi halinde, tohumluk üreticileri; kontrol edilmesini istediği hastalık ve zararlıların açık bir şekilde belirtildiği bir yazı ile il müdürlüğüne müracaat edecektir. İl müdürlükleri tarafından bu ek talepte dikkate alınarak bütün hastalık ve zararlılar yönünden kontroller yapılacaktır.
- 1.26. Çeşit, sınıf ve kademe değişmediği müddetçe **bitişik parsellerin** birleştirilmesi ile oluşturulan üretim alanı için **tek bir beyanname** verilecektir. Bu şekilde verilen beyannamelerde, üretim alanını oluşturan **bütün parseller beyannameye yazılacaktır.** (beyanname konusuna ek olarak burada belirtilme sebebi Tarla kontrol sırasında bu durumun gözlemlenmesi)
- 1.27. Beyanname kabullerinde, tarla kontrollerinde veya sertifika alma aşamasında tohumluk üreticilerinin ekilen sertifika sınıfına göre elde edilecek tohumluk sınıf/kademelerinin **daha altındaki sınıf/kademelerindeki sertifika talepleri** o sınıfa ait şartları tutması koşuluyla yazılı beyanları alınarak kabul edilecektir.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Tohumculuk Hizmetleri Uygulama Talimatı (2018/1)

- 1.28. Beyannameler verildikten sonra, dosya bilgilerinde ve diğer lüzumlu evraklarında eksiklik, maddi hata vb. olması durumunda ilgili tohum üreticisine yazılı olarak bilgi verilecek ve eksikliklerin tamamlanması istenecektir. Eksikliklerin, il müdürlüğünün vereceği süre zarfında, süre verilmemiş ise en geç 1. tarla kontrollerinden 20 gün önce tamamlanmaması durumunda beyannameler iptal edilecektir.
- 1.29. İlgili sertifikasyon yönetmeliklerinde belirtilen tarihlere uygun olarak, beyannamelerin **TVYS 'ye giriş tarihi beyanname veriliş tarihi olarak** kabul edilecektir. TVYS üzerinden verilen beyannamelerin başvuru sahibi tarafından imzalanmış suretleri ilgili türe ait tarla kontrol tarihinden 20 gün önce İl Müdürlüğüne teslim edilmelidir.
- 1.30. Beyanname ve Tarla Kontrol Raporları TVYS sisteminde düzenlenerek çıktısı alınıp formda belirtilen kişilerce onaylanacaktır.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Tohumculuk Hizmetleri Uygulama Talimatı (2018/1)

- 1.32. Tarla kontrolleri sonucunda ortaya çıkan verim tahminlerinde, tohumluk **partilerinin oluşturulması** aşamasında, tahminden kaynaklanan artış **en fazla % 5** olabilir. Numune alma aşamasında tohumluk kontrolörleri ve belgelendirme sürecinde sertifikasyon kuruluşları evraklar üzerinde verim tahminlerini ve sağlanan % 5 'lik artışları kontrol edeceklerdir.
- 1.33. Tarla kontrol ve tohumluk numunesi alma işlemleri biri tohumluk kontrolörü olmak üzere iki teknik eleman tarafından yapılacak ve imzalanacaktır. Numune alınan tohum ilaçlanmış ise, NGP 'ne ilacın ticari adı yerine etkili madde adı yazılacaktır.
- 1.34. Tohumluk patates sertifikasyonunda depo kontrol raporunda belirtilen miktar sertifikasyon için kullanılacaktır.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Tohumculuk Hizmetleri Uygulama Talimatı (2018/1)

- 1.35. **Yem bitkileri ve Yemelik Tane Baklagil Yönetmeliği** kapsamındaki türler hariç, çok yıllık türler için verilen beyannamelerde, birinci yıl beyannameler kabul edildikten sonra, ikinci ve üçüncü yıllarda aynı parsel ve kademe için verilen beyannamelerde sertifika vb. gibi bir defa alınması yeterli görülen bilgi ve belgeler tekrar talep edilmeyecektir. Bu şekilde verilen beyannamelerde, üreticiler tarafından beyannamenin üzerine “GEREKLİ BELGELER .../.../.... TARİH VE ..... SAYILI BEYANNAMENİN EKİNDE VERİLMİŞTİR” ibaresi yazılacaktır.
- 1.36. **Yem bitkileri ve Yemelik Tane Baklagil Yönetmeliği**'nin standart tohum üretimi ile ilgili 12. Maddesinin 1. Fıkrasında “Standart tohumluk üretiminde tarla kontrolü üretici tarafından yapılır ve tarla kontrol sonuçları kayıt altına alınır.” denilmektedir. Bu çerçevede standart tohum numuneleri laboratuvara gönderilirken **üretici tarafından yapılmış tarla kontrollerini gösterir raporlar** eklenecektir.
- 1.37. Özellikle ekstrem iklim koşullarının ortaya çıktığı yıllarda verim tahminlerinde yanılmanın en aza indirilmesi için, hasada yakın dönemlerde çeşitlerin genetik potansiyeli de dikkate alınarak ikinci bir kontrol yapılacak ve verim tahmini buna göre hesaplanacaktır.

Tarla Kontrol Prensipleri ve Tohum Sınıfları

Önemli hususlar

- Tarla kontrolü Bakanlıkça yetkilendirilen kontrolörler tarafından yapılır. (OECD Sisteminde yapılan üretimler için yetkilendirme gerekir.)
- Tarla kontrol raporları tohumluk beyannamesindeki bilgiler dikkate alınarak doldurulur.
- Raporlarda silinti ve kazıntı yapılmaz.
- Değişiklik; yanlıştın üzeri çizilerek doğrusunun yazılması sonrası kontrolör tarafından paraflanarak yapılır.
- Rapor 3 nüsha doldurulur.
- Birinci nüsha numune alma sırasında kullanılır.
- İkinci nüsha başvuru kuruluşunda saklanır.
- Üçüncü nüsha sertifikalandırmada kullanılmaz kaşesi vurularak üreticiye verilir.
- Tarla kontrolüne göre tohumluğun hangi sınıf ve kademeye girdiği işaretlenir. Sınıf kaybetmesi durumunda faktör daire içine alınır.
- Kontrolde kaybeden tarlalar için rapor düzenlenmelidir. Raporda kaybetme nedeni açıkça belirtilmelidir.

Tohum Sınıf kademe ve etiket renkleri

TÜRKİYE		OECD VE AB	AOSA (AMERİKA)
~~ELİT~~	...sınıf ..... kademe Ham tohumluk	~~Pre Basic~~	~~BREEDER SEED~~
ORİJİNAL		BASIC	FOUNDATION SEED
Sertifikalı 1		Certified Seed First (1st) Generation	REGISTERED SEED Certified Seed First (1st) Generation
Sertifikalı 2		Certified Seed Second(2 nd) Generation third (3rd) Generation	
Sertifikalı 3			
	Not Finally		

Tohumluğun üretilmesinde takip edilen döl sırasına **tohumluk sınıfı**, herhangi bir tohumluk sınıfında kaç yıl üretileceğinin ifadesine **döl kademesi** denir.

Örnek : **Sertifikalı 1**

Verim Tahmini

- 1 m deki başak adedi **60**
- Sıra arası 20 cm ise **1 m deki sıra sayısı 5** $5 \times 60 = 300$ başak
- Başaktaki tane adedi 40 ise $40 \times 300 = 12000$ tane
- **1000** Tane ağırlığı **34** gr ise
- **12000** x **34** gr = 408 gr X1000 m² = 408 000 gr = **408 kg**
- Tarlanın **her tarafı eşit olduğunda** tahmini verim 408 kg olarak belirlenir.

1. Sıra .....60 başak
2. Sra ..... 60 başak
3. Sıra.....60 başak
4. Sıra.....60 başak
5. Sıra.....60 başak

Öneri veya istekler için aşağıdaki e_posta adresleri kullanılabilir.

web adres... <http://www.tarimorman.gov.tr/BUGEM/TTSM>

e_posta..... ttsm@tarimorman.gov.tr

TEŞEKKÜRLER

**Tohumluk Tescil ve Sertifikasyon
Merkez Müdürlüğü**